

„A személyességet próbáljuk megőrizni” – Baranyai kisiskolák az online térben

Andl Helga – Laki Tamásné
Pécsi Tudományegyetem

A kutatás célja: a COVID-19 járvány alatt működő digitális oktatás kisiskolák körében való megvalósulásának feltárása 2021 tavaszán

Kutatási kérdések:

Miben ragadható meg a csak alsó tagozattal működő kisiskolák specialitása a digitális oktatás tekintetében?

Miként válaszolnak az új kihívásokra?

Milyen stratégiákat alkalmaznak a diákok elérése és az oktatás eredményessége érdekében?

Módszer: félig strukturált interjú 10 Baranya megyei csak alsó tagozattal működő tagintézmény/telephely vezetőjével

BARANYA MEGYEI ÁLTALÁNOS ISKOLAI FELADATELLÁTÁSI HELYEK LÉTSZÁMADATAI (2020. OKTÓBER)

	Feladat-ellátási helyek száma	Tanuló-létszám (fő)	SNI tanulók aránya (%)	HH tanulók aránya (%)	HHH tanulók aránya (%)	HH és HHH tanulók aránya (%)
Összes általános iskolai feladatellátási hely	138	25.750	9,23%	8,27%	8,42%	16,70%
Csak alsó tagozattal működő feladatellátási hely	12	320	11,87%	9,37%	4,68%	14,06%

Forrás: KIR-STAT, Oktatási Hivatal, https://dari.oktatas.hu/kozerdeku_index

A kutatás kerete

1. Mind a nemzetközi (tk. Harrison – Busher, 1995; Fickermann et al., 1998), mind a hazai szakirodalomban (tk. Forray, 1998, 2009; Imre, 2009; Laki, 2015; Andl, 2020) fellelhető a **kistelepülések** oktatási helyzetére, a **kisiskolákra** vonatkozó kutatási összefoglalók. Tudomásunk szerint a digitális átállás hatásait ezen intézményekben még nem vizsgálták.

2. A **digitális tanrenddel**, az **online oktatással**, ezek megvalósulásával, az átállás következményeivel vagy egyes részterületeivel Magyarországon is több kutatás foglalkozott. (pl. Molnár et al., 2021; N. Kollár, 2021) A kutatások között megjelentek a méltányosság aspektusait hangsúlyosan vizsgáló kutatások is (Hermann, 2020; Kende – Messing – Fejes, 2021), melyek alapján megfogalmazható, hogy a település hátrányos helyzete, valamint a HH, HHH, SNI tanulók magas aránya miatt nehezebb elérni a diákokat, a tanulók meglévő hátrányai fokozódnak.

Eredmények:

Online órák

- egy iskolában nincs online tanóra
- többi iskolában napi 2-4 online óra

Tantárgyak

- magyar, matematika mindenhol
- nemzetiségi német „**ez a fennmaradás ára**”
- környezet, hittan, technika, angol, ének „**gyere, ha van kedved énekelni vagy beszélgetni**”

Felületek

- KRÉTA, Zoom, Skype, Messenger, Jitsi, saját felület

Programok

- LearningApps, Wordwall, Kahoot, Google űrlap, Okos Doboz, Quizlet, Prezi, YouTube, ppt
- saját készítésű feladatlapok, gyakorló játékok, dolgozatok

Kommunikáció a szülőkkel

- rendszeres kapcsolattartás (telefon, FB Messenger, e-mail, KRÉTA)
- online órán személyesen

Nehezen elérhető családok

- elérhetetlen gyerek nincs (tavaly 3 iskolában volt)
- szociális segítő, családsegítő bevonása
- négy iskolában kontakt órák felajánlása a digitális mellett

Eszközellátottság

- nagy eltérések: „**minden családban több eszköz**” vs. „**valamilyen eszköz**”
- laptop/tabletkölcsönzés „**Idén majdnem az összes laptopot (16) kiadtuk.**”
- szükség esetén iskolai számítógéphasználat lehetősége

További problémák:

- van eszköz, de nincs internet (ingyenesség?)
- van eszköz, de nincs saját szoba
- van eszköz, de nincs íróasztal
- egyéb eszközhiány (papír, olló, ragasztó stb.)

Támogatás, kapcsolatok

- támogatás (nemzetiségi) önkormányzattól: pl. falugondnoki szolgálat, laptop, hűsvéti csomag, közmunka rugalmas időbeosztása
- családsegítő szolgálattal való együttműködés
- szakmai segítség: tantestület tagjai, FB-csoportok, Pedagógiai Oktatási Központ (műhelymunkák), társintézmény vezetője
- szülőktől érkező segítség (pl. saját webes felület készítése, esti séta során másnapi dolgozat kiosztása)
- egykori diáktól érkező segítség (laptopfelajánlás)

„**Mindig beírtam, hogy megoldottam mindent. Eléggé önjáró vagyok, mert azt tapasztalom, hogy mindig később jön a segítség.**”

DIGITÁLIS OKTATÁS AZ ISKOLÁBAN – ELŐNYEI, HÁTRÁNYAI

tanár és diák digitális kompetenciáinak fejlődése

önálló tanulás

- „**haladunk a tananyaggal**”
- „**valamilyen szempontból nyugodtabb időszak**”

- „**semmi nem pótolja a jelenléti oktatást**”
- „**hiányoznak egymásnak**”

szociális kompetenciák

- **lemaradás a tananyaggal** – irántanítás nehézségei
- **a fejlesztés legérzékenyebb időszaka sérül** – pl. finommotorika
- **értékelés nehézségei**
- több adminisztráció
- több felkészülési idő
- nehezebb a differenciálás az online órán
- egy helyben ülni...

„**Egyre inkább lelkipogozói feladataink is vannak. Belefáradtak a gyerekek is és a szülők is.**”

„**Kérdeztük az apukát, szükség van-e pszichológusra, de inkább a tanítónénivel beszélgetett a kislány.**”

„**Az együttregzés rendkívül fontos, ez nem jön át így itt az éteren.**”

Konklúzió

A digitális oktatás bevezetése nagy kihívás elé állította az intézményeket, számos problémára kellett megoldást találniuk.

A vizsgált intézmények a lehetőségekhez mérten többnyire rugalmasan alkalmazkodtak az új helyzethez, és sokféle módon törekednek arra, hogy valamilyen formában **minden diák** részt vegyen a tanulásban.

A település hátrányos helyzete, valamint a HH, HHH, SNI tanulók magas aránya miatt nehezebb elérni a diákokat, meglévő hátrányaik számos okból tovább fokozódnak (vö: Kende – Messing – Fejes, 2021), azonban a kis létszámnak és az amúgy is napi gyakorlatként alkalmazott differenciálásnak köszönhetően az egyéni bánásmód érvényesítésére több a lehetőség, így a vizsgált intézményekben a méltányosság szempontjai markánsan érvényesülnek.

Irodalom

Andl H. (2020): A kisiskolák és lehetőségeik. *Educatio*, Vol. 29. No. 3. pp. 409-424.

Fickermann, D., Weishaupt, H. & Zedler, P. (1998, eds): *Kleine Grunschulen in Europa*. Weinheim, Deutscher Studien Verlag.

Forray R. K. (1998): A falusi kisiskolák helyzete. *Educatio Füzetek, Kutatás Közben* 220. Budapest, Oktatásutató Intézet.

Forray R. K. (2009): Falusi kisiskola a lokális társadalomban. In: Kozma T. & Perjés I. (eds): *Új kutatások a neveléstudományokban 2008*. Budapest, MTA Pedagógiai Bizottsága. pp. 245-254.

Harrison, D. A. & Busher, H. (1995): Small Schools, Big Ideas: Primary Education in Rural Areas. *British Journal of Educational Studies*, Vol. 43. No. 4. pp. 384-397.

Hermann Z. (2020): Hány diákhoz nem jut el az online távoktatás? *Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont, Közgazdaság-tudományi Intézet*.

Imre A. (2009): Iskolahálózati változások és kistelepülési iskolák. In: Kozma T. & Perjés I. (eds): *Új kutatások a neveléstudományokban 2008*. Budapest, MTA Pedagógiai Bizottsága. pp. 294-315.

Kende Á., Messing V., & Fejes J. B. (2021): Hátrányos helyzetű tanulók digitális oktatása a koronavírus okozta iskolabezárás idején. *Iskolakultúra*, Vol. 31. No. 2. pp. 76-97.

Laki Tamásné (2015): Összevont osztályok közössége az aprófalvas kisiskolákban. In: Márhoffer N., Szalacsi A. & Szűcs-Rusznak K. (eds): *Iskola a társadalmi térben és időben VI*. Pécs, PTE „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola. pp. 153–168.

Molnár Gy., Hódi Á., Ökördi R. & Mokri D. (2021): A koronavírus-járvány okozta rendkívüli oktatási helyzet hatása 2-8. évfolyamos diákok tudás- és képességi szintjére az olvasás-szövegértés, a matematika és a természettudományok területén. *Iskolakultúra*, Vol. 31. No. 2. pp. 3-22.

N. Kollár K. (2021): Az online oktatás tapasztalatai és gyakorlata a pedagógusok nézőpontjából. *Iskolakultúra*, Vol. 31. No. 2. pp. 23-53.